

TMMOB
KİMYA MÜHENDİSLERİ ODASI
TEHLİKELİ KİMYASALLARIN YÖNETİMİ SEMPOZYUMU

08-09 OCAK 2009
Ankara, Türkiye

**GÜVENLİK BİLGİ FORMLARI VE ETİKETLEMENİN ÖNEMİ,
ÇEVRE VE ORMAN BAKANLIĞINCA YAPILAN ÇALIŞMALAR**

Müfide DEMİRURAL
Tehlikeli Kimyasallar Yönetimi Şube Müdürü
ÇOB, ÇEVRE Genel Müdürlüğü, Kimyasallar Yönetimi Dairesi

İÇERİK

- Etiketleme ve Güvenlik Bilgi Formunun önemi
- Sınıflandırma
- Etiketleme
- Güvenlik Bilgi Formu
- Uluslar arası çalışmalar
- AB 'ince yapılan çalışmalar
- Çevre ve Orman Bakanlığının yetki ve sorumluluğu
- Çevre ve Orman Bakanlığınca yapılan çalışmalar

ETİKETLEME VE GÜVENLİK BİLGİ FORMUNUN ÖNEMİ

Sanayileşme döneminde kimya sanayinin gelişme göstermesi ile son elli yılda kimyasalların gerek çeşit gerekse miktar olarak üretiminde ve insan hayatını kolaylaştıran birçok üründe ve birçok alanda kullanımında önemli artışlar olmuştur.

- Kimyasallar ; maddeler ve müstahzarlar
- Genel anlamda;
 - **Madde**, doğal halde bulunan veya herhangi bir üretim işlemi sonucu üretilen kimyasal element ve bileşikler,
 - **Müstahzar**, iki veya daha fazla maddenin birleşiminden meydana gelen karışım ve çözeltiler olarak tanımlanmaktadır.
- madde ve müstahzarlar ; Sanayi kimyasalı,
Pestisitler (bitki koruma ürünleri , biyosidal ürünler)

ETİKETLEME VE GÜVENLİK BİLGİ FORMUNUN ÖNEMİ

- Bu gün itibarı ile ticari dolaşımda olan ve sayıları yüz binlerle ifade edilen maddelere her gün bir yenis eklenmektedir. Bu maddeleri içeren müstahzarlar da dikkate alındığında olumsuz etki gösterebilecek birçok kimyasal mevcuttur.
- Kimyasalların bir çoğunun üretim aşamasından başlamak üzere elleçlenmesi ve kullanımında çevre ve insan sağlığı üzerinde potansiyel ters etkilere sahip olduğu ve kısa veya uzun dönemde gerçek tehlike yaratabildiği hatta tedavisi ve geri dönüşü mümkün olmayan etkiler yaptığı bilinmektedir.
- Olumsuz etkilerin giderilmesi yönünde yapılan çevresel harcamalar ve sağlık harcamaları da oldukça maliyetlidir.
- Olumsuz etkilerin ve maliyetlerin en aza indirilebilmesini teminen koruyucu önlem olarak kimyasalların güvenli kullanımının sağlanması, bu kapsamda kimyasallar hakkında gerekli, yeterli ve doğru bilginin tespit edilerek kullanıcılara ulaştırılması önem arz etmektedir.

ETİKETLEME VE GÜVENLİK BİLGİ FORMUNUN ÖNEMİ

- Bu amaca hizmet etmek üzere ,kimyasalların sınıflandırılarak tehlike özelliğinin tespiti sonrası hazırlanan tehlike etiketi ve Güvenlik Bilgi Formları iki önemli iletişim aracı olarak kullanılmaktadır.
- Etiket ve Güvenlik Bilgi Formları kimyasallara maruz kalınması halinde çevre ve insan sağlığının olumsuz etkilerden korunmasında ve olumsuz etkilerin kontrol altına alınmasında gerekli alt yapıyı oluşturmaktadır.
- Tehlike etiketlerinde yer alan uyarıların dikkate alınması , Güvenlik Bilgi Formlarında yer alan bilgilerin iş yerlerinde uygulanması halinde bu iki iletişim aracının çevre ve insan sağlığının korunmasında önemli katkılarının olduğu belirlenmiştir.

SINIFLANDIRMA

Sınıflandırma; kimyasalın sahip olduğu muhtemel olumsuz etkilerin kategorize edilmesidir.

- Her kimyasal yapısal özelliğine bağlı olarak farklı olumsuz etki gösterdiğinden muhtemel olumsuz etkilerinin tespitinde sınıflandırma önemli bir yer tutmaktadır.
- Doğru sınıflandırmaya temel teşkil eden İyi Laboratuvar uygulamaları prensibini (ILU) uygulayan akredite olmuş laboratuvarlarda Uluslar arası kabul görmüş test metotlarının kullanılması ile elde edilen verilerin dikkate alınması uluslar arası prensip olarak kabul edilmiştir. Bu kapsamda Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Teşkilatı 'nca (OECD) belirlenmiş test metotları ve ILU prensipleri yaygın olarak kullanılmaktadır.

SINIFLANDIRMA

➤ Kimyasalların sınıflandırılması için;

- Her bir kimyasalın ;

- 1) fiziko kimyasal özellikleri (Patlayıcılık, oksitleyicilik, alevlenirlik) ,
 - 2) insan sağlığı üzerine özel etkileri (toksik etkisi, zararlılığı, aşındırıcılığı, tahriş edici özelliği, hassaslaştırıcı özelliği, kanserojenik etkisi, mutajenik etkisi, üreme sistemine toksik etkisi)
 - 3) çevre üzerine etkileri (su ortamındaki canlılara etkisi, su ortamı dışındaki canlılara etkisi)
- olarak üç ayrı grupta detaylı olarak belirlenir,

- test sonuçlarının kabul edilen sınıflandırma kriterleri çerçevesinde değerlendirilmesi ile tehlike özelliği tespit edilir,

- değerlendirmelerde olumsuz etkinin görülebileceği durumlar ve etkisi (Risk durumları – R) ile alınması gerekli güvenlik önlemleri (S) hakkında özlü bilgilerde tespit edilir.

SINIFLANDIRMA

- Değerlendirmeye bağlı olarak genelde sınıflandırma 15 tehlike kategorisine göre yapılmaktadır.
- Patlayıcı, oksitleyici, çok kolay alevlenir, kolay alevlenir, alevlenir, çok toksik, toksik, zararlı, aşındırıcı, tahriş edici, hassaslaştırıcı, kanserojen, mutajen, üreme sistemine toksik ve çevre için tehlikeli özelliklerden birine veya birkaçına sahip olduğu belirlenen maddeler ve müstahzarlar tehlikeli kimyasal olarak tanımlanmaktadır.
- Kimyasalların sınıflandırılması ve tehlike özelliğinin tespitinde kullanımı öngörülen standart test metotlarının her ülkede tam olarak uygulanamaması ve sınıflandırma kriterlerinde farklı uygulamaların yapılması nedeni ile aynı kimyasalın farklı sınıflandırmaları ve tehlike özellikleri ile karşı karşıya kalınmış ve kullanımına ilişkin alınacak tedbirlerde güvensizlik ortaya çıkmıştır.
- Test ücretleri oldukça maliyetlidir, bazı testler uzun zamanda sonuçlandırılmaktadır ve testlerde omurgalı hayvan kullanımı çok fazladır.

SINIFLANDIRMA

- Tüm bu olumsuzlukların çözümüne yönelik olarak, uluslararası kurum ve kuruluşların ortak çalışması ile her bir kimyasal maddenin sınıflandırması yapılmakta ve özelliğinin detaylı olarak tespiti için risk değerlendirmesi çalışmaları yürütülerek sonuçları ülkelerin bilgisine açılmaktadır.
- Müstahzarların sınıflandırılmasında ise içinde bulunan madde miktarı ve özelliklerine dayalı sınıflandırma sistemleri uygulanmaktadır.

ETİKETLEME

Tehlike etiketi ; kimyasalın sınıflandırma ile belirlenen tehlikelerinin uyarı amaçlı olarak kullanıcıya iletilmesini sağlayan özlü bilgiye sahip belgedir.

- Tüm tehlikeli kimyasalların üreticisi veya ithalatçısı tarafından tehlike etiketi ile etiketlenmesi ve bu etiketle piyasaya arz edilmesi gerekmektedir.
- Etiket, kimyasalın fiziko kimyasal özellikleri, insan sağlığı üzerine özel etkileri ve çevre üzerine etkileri olarak üç ayrı grupta belirlenmiş tehlike sembollerini, ilgili tehlike işaretlerini, özel risklere ilişkin risk durumlarını (R) ve güvenli elleçleme ve kullanımına ilişkin güvenlik tavsiyelerini (S), üretici veya ithalatçının adını, adresini ve telefon numarasını, acil durumlarda kimyasal hakkında bilgi alınabilecek acil durum telefon numarasını bulundurmalıdır.
- Etiket bilgilerinin piyasaya arz edildiği ülkenin resmi dillerinden birinde hazırlanması etiketlerin etkinliğinin artırılması açısından önemli bir unsurdur.

ETİKETLEME

Tehlikeli kimyasalların etiketlerinde kullanılan bazı tehlike sembol ve işaretlerinden örnekler (Turuncu zemin üzerine siyah baskı ile) ;

E	O	F+ / F	T+ / T
			
Patlayıcı	Oksitleyici	Çok kolay alev alır / Kolay alev alır	Çok toksik / Toksik / Kanserojen 1-2/ Üreme için toksik 1-2
C	Xn / Xi	N	
			
Aşındırıcı	Zararlı / Tahriş edici / Kanserojen 3 / Mutajen 3 / Üreme için toksik 3	Çevre için tehlikeli	

ETİKETLEME

Tehlikeli kimyasalların etiketlerinde kullanılan bazı risk durumlarından örnekler;

R 15/29	-	Su ile temasında toksik ve kolay alevlenir gaz çıkarır.
R 20/21/22	-	Solunduğunda, cilt ile temasında ve yutulduğunda sağlığa zararlıdır.
R 26/27/28	-	Solunduğunda, cilt ile temasında ve yutulduğunda çok toksiktir.
R 39/25	-	Toksik: Yutulduğunda tedavisi mümkün olmayan çok ciddi etkilerin görülme tehlikesi.
R 39/23/24/25	-	Toksik: Solunduğunda, cilt ile temasında ve yutulduğunda tedavisi mümkün olmayan çok ciddi etkilerin görülme tehlikesi.
R 48/20/21	-	Zararlı: Uzun süre solunması ve cilt ile teması halinde sağlığa ciddi hasar tehlikesi.
R 48/24/25	-	Toksik: Uzun süre cilt ile teması ve yutulması halinde sağlığa ciddi hasar tehlikesi.
R 68/20/21/22	-	Zararlı: Solunduğunda, cilt ile temasında, ve yutulduğunda tedavisi mümkün olmayan etki olası riski.

ETİKETLEME

Tehlikeli kimyasalların etiketlerinde kullanılan bazı güvenlik tavsiyelerinden örnekler;

S 9	-	Kabı çok iyi havalandırılan ortamda muhafaza edin.
S 16	-	Tutuşturucu kaynaklardan uzakta muhafaza edin. – Sigara içmeyin.
S 23	-	Gaz / Duman / Buhar / Aerosollerini solumayın. (Uygun ifade üretici tarafından belirlenir.)
S 26	-	Göz ile temasında derhal bol su ile yıkayın ve doktora başvurun.
S 46	-	Yutulması halinde hemen bir doktora başvurun, kabı veya etiketi gösterin.
S 3/9/14/49	-	Sadece orjinal kabında serin ve iyi havalandırılan bir yerde 'dan. uzakta muhafaza edin (Temasından sakınılan madde üretici tarafından belirlenir).
S 29/56	-	Kanalizasyon sistemine boşaltmayın. Atığını ve kabını tehlikeli veya özel atık toplama yerlerinde bertaraf edin.
S 24/25	-	Cilt ile teması halinde, bulaşan giysiyi hemen çıkarın ve bol miktarda (üretici tarafından belirlenir) ile hemen yıkayın.
S 36/37/39	-	Uygun koruyucu giysi, koruyucu eldiven, koruyucu gözlük/maske kullanın.

GÜVENLİK BİLGİ FORMU (GBF)

GBF, Tehlikeli kimyasalların özelliklerine ilişkin ayrıntılı bilgilerin alt başlıklar halinde açıkça belirtildiği, profesyonel kullanıcılar tarafından işyerlerinde tehlikeli kimyasalların olumsuz etkilerini en aza indirebilmek ve çevre ve insan sağlığının korunabilmesi için alınması gereken tedbirler hakkında rehber niteliği taşıyan belgedir.

- GBF'nin 16 başlık altında toplanmış bilgileri içermesi uluslar arası prensip olarak kabul edilmiştir.
- Tehlikeli kimyasalları üreten veya ithal edenler tarafından her bir kimyasal için ayrı olarak hazırlanması ve profesyonel kullanıcılarına yazılı veya elektronik ortamda iletilmesi gerekir.
- GBF larının kimyasallar ile çalışılan iş yerlerinde bulundurulması formulara göre gerekli tedbirlerin alınması ve işçilerin bu konuda bilgilendirilmesi işverenin sorumluluğundadır.
- GBF larının kimyasalın piyasaya arz edildiği ülkenin resmi dillerinden birinde hazırlanması Güvenlik Bilgi Formlarının etkinliğinin artırılması açısından önemli bir unsurdur.

ULUSLAR ARASI ÇALIŞMALAR

Bazı ülkeler tarafından kimyasalların zarar iletişimi için etiket ve Güvenlik Bilgi Formları geliştirilerek hazırlanmıştır. Bunların birçok yönden benzerlik taşımasının yanı sıra belirgin farklılıkları içermesi ve küresel ticarete yaygın olarak kullanılan kimyasalların tehlikeleri ile dünyanın her yerinde karşı karşıya kalınması, tehlikeli kimyasalların güvenli kullanımı, taşınımı ve bertarafında uluslar arası uyumlaşmanın gerekliliğini gündeme getirmiştir.

- Uluslar arası İşçi Organizasyonu (ILO) tarafından;
 - 1990 yılında iş yerlerinde zararlı kimyasalların sınıflandırması ve etiketlenmesine ilişkin “İş yerlerinde Kimyasalların Güvenli kullanımı hakkında ILO konvansiyonu No: 170”
 - “İş yerlerinde Kimyasalların Güvenli kullanımına ilişkin Tavsiyeler No: 177”

kabul edilmiş olup bu kabullerle ülkelerin ulusal ve uluslar arası standartları kullanarak sınıflandırma yapmaları öngörülmüştür. Ancak bu uygulama ile farklılıkların tam olarak giderilmesi sağlanamamıştır.

ULUSLAR ARASI ÇALIŞMALAR

➤ 1992 yılında Rio da düzenlenen Çevre ve Kalkınmaya ilişkin Birleşmiş Milletler konferansında kabul edilen Gündem 21'in 19'uncu bölümünde altı program alanından biri olarak kimyasalların sınıflandırma ve etiketlemede küresel tek sistemin (GHS- Globally Harmonized System) kurulması karara bağlanmıştır.

➤ Bu karar çerçevesinde GHS sistemi hazırlık çalışmaları;

-Kimyasalların Etkin Yönetimi üzerine Organizasyonlararası program (IOMC)
(koordinasyon)

- Uluslar arası İşçi Organizasyonu (ILO) ,

- Ekonomik İşbirliği ve Gelişme Teşkilatı (OECD) ,

- Birleşmiş Milletler Tehlikeli Yük taşımacılığı Uzmanlar Alt Komitesi (UNSCETDG)

-Kimyasalların Sınıflandırma ve Etiketlenmesinde Küresel Uyumlaştırma Sistemi Uzmanları Alt Komitesi

nin ortak çalışmaları ile başlatılmış ve OECD tarafından geliştirilen sınıflandırma kriterleri esas alınarak hazırlanan ilk GHS 2003 yılında yayınlanmıştır.

ULUSLAR ARASI ÇALIŞMALAR

- Eylül 2002’de Johannesburg’da düzenlenen Dengeli Kalkınmaya İlişkin Dünya Zirvesinde (WSSD) kabul edilen uygulama planına göre GHS sisteminin 2008 yılı sonuna kadar üye ülkelerce tam olarak uygulanması çağırısı yapılmıştır.
- Birinci değişikliği 2005, ikinci değişikliği 2007 yılında yapılarak tamamlanan sistem Birleşmiş Milletlere gönderilen raporlardan elde edilen bilgilere göre bu gün itibarı ile 65 ülke tarafından çoğu taşımacılıkta olmak üzere tam olarak kullanılmaktadır.
- “ Bazı tehlikeli maddeler ile pestisitlerin uluslar arası ticaretinde uygulanacak Ön Bildirimli Kabul Sistemine ilişkin Rotterdam sözleşmesi ” ile sözleşme kapsamındaki kimyasallar için GHS sisteminin kullanılması zorunlu hale getirilmiştir.

ULUSLAR ARASI ÇALIŞMALAR

GHS sisteminin amacı ;

- Uluslar arası kabul görmüş zarar iletişim sisteminin etkin uygulanması ile kimyasal madde ve karışımları hakkında doğru bilgi sahibi olunmasını temin ederek elleçleme, taşıma ve kullanımında çevre ve insan sağlığını azami düzeyde korumak,
- Ükelere sınıflandırma ve etiketlemede yol göstermek, test ihtiyacı ile değerlendirme ihtiyacını azaltmak ve uluslar arası ticareti kolaylaştırmaktır.

GHS sistemi, kimyasal madde ve karışımların fiziksel, sağlık ve çevresel zararlarına ilişkin uyumlaştırılmış sınıflandırma kriterlerini, bu zararların iletişim elemanları olan etiket ve Güvenlik Bilgi Formunda yer alması gereken bilgiler ile bunların hazırlanma usül ve esaslarını belirlemektedir.

ULUSLAR ARASI ÇALIŞMALAR

➤ GHS'de Fiziksel zararlar 16 grupta sınıflandırılmış olup alt detayları verilmiştir ;

- Patlayıcılar,
- Alev alabilen gazlar, Alev alabilen aerosoller, Alev alabilen sıvılar, Alev alabilen katılar,
- Oksitleyici gazlar, Basınç altındaki gazlar,
- Kendiliğinden aktive olabilen madde ve karışımlar,
- Piroforik sıvılar, Piroforik katılar,
- Kendiliğinden ısınan madde ve karışımlar,
- Su ile birleşmesinde alevlenir gaz çıkaran madde ve karışımlar,
- Oksitleyici sıvılar, Oksitleyici katılar,
- Organik peroksitler,
- Metaller için aşındırıcılar

ULUSLAR ARASI ÇALIŞMALAR

➤ GHS'de Sağlık ve çevre zararları 11 sınıfa ayrılmıştır ;

- Akut toksik,
- Cilt için aşındırıcı/tahriş edici,
- Ciddi göz hasarı / göz tahrişi,
- Solunum sistemi veya cilt de hassasiyet,
- Üreme hücrelerine mutajen,
- Kanserojen,
- Üreme hücrelerine toksik,
- Spesifik hedef organ toksisitesi- tek maruziyet,
- Spesifik hedef organ toksisitesi- tekrarlanan maruziyet,
- Solunum zararları,
- Çevrede su ortamı için zararlı

ULUSLAR ARASI ÇALIŞMALAR

➤ GHS etiketlerinde;

- Standart olarak belirlenmiş piktogramlar,
- Uyarıcı kelimeler,
- Zarar,
- Uyarıcı cümle
- Ürün adı,
- Üretici tanımı

nın yer alması öngörülmektedir.

Sistemde piktogram ve uyarılar beyaz zemin üzerinde siyah baskı ve kırmızı çerçeve ile kullanılmaktadır.

ULUSLAR ARASI ÇALIŞMALAR

Sistemde kullanılan piktogram ve uyarılar dan örnekler ;

	Uyarı; cilt ile temasında zararlı
	Tehlike; patlayıcı/uyarı; yangın zararı
	Tehlike; yutulması halinde toksik.
	Tehlike, solunması halinde astım, soluma güçlüğüne neden olabilir/ Uyarı; genetik hasarlara neden olabilir.
	Tehlike; oksitleyici
	Uyarı; metaller için aşındırıcı
	Uyarı; su ortamındaki yaşam için çok toksik.

ULUSLAR ARASI ÇALIŞMALAR

➤GHS'ye göre hazırlanacak Güvenlik Bilgi Formunda 16 başlık altında toplanmış bilgileri içermesi istenmektedir;

- Maddenin Tanımı,
- Zarar tanımı,
- Bileşimi/ Katkıları hakkında bilgi,
- İlk yardım önlemleri,
- Yangına müdahale,
- Kaza ile dağılım önlemleri,
- Elleçleme ve depolama,
- Maruziyet kontrolleri/ kişisel korunma,
- Fiziksel ve kimyasal özellikleri,
- Kararlılığı ve reaktivitesi,
- Toksikolojik bilgileri,
- Ekotoksikolojik bilgileri,
- Bertarafında dikkat edilecek hususlar,
- Taşımacılık bilgileri,
- Mevzuat bilgileri ve diğer bilgiler

AVRUPA BİRLİĞİ 'NCE YAPILAN ÇALIŞMALAR

Kimyasalların güvenli kullanımına ilişkin ;

-67/548/EEC - Tehlikeli maddelerin sınıflandırma, etiketleme ve ambalajlama Direktifi

-99/45/EC - Tehlikeli müstahzarların sınıflandırma, etiketleme ve ambalajlama Direktifi

-91/155/EEC - Güvenlik Bilgi Formlarına ilişkin Direktif

Bu Direktifler Kimyasallar yönetimi kapsamında yapılan çalışmalarda önemli yer tutmakta ve atıfla birçok mevzuatında kullanılmaktadır.

AVRUPA BİRLİĞİ 'NCE YAPILAN ÇALIŞMALAR

67/548/EEC - Tehlikeli maddelerin sınıflandırma, etiketleme ve ambalajlama Direktifi ile;

- ilk kez madde ve müstahzar tanımı yapılarak patlayıcı, oksitleyici, alev alabilir, toksik, zararlı, aşındırıcı, tahriş edici şeklinde sınıflandırma kategorileri belirlenmiş ve bu özellikleri içeren maddeler tehlikeli olarak kabul edilmiştir.
- Sınıflandırmada kullanılacak test metotları direktif ek'inde belirlenmiştir.
- Tehlikeli maddelerin listesi etiketlerinde yer alacak bilgiler ile birlikte (sembol, özel riskler ve güvenlik önlemleri) direktifin ek-1'inde verilmiş olup bu maddelerin belirlenen bilgileri kapsayacak etiket ile etiketlenerek piyasaya arz edilmesi zorunlu tutulmuştur.

Bu güne kadar 10 kez güncellenen ve 30 kez teknik gelişmeye adapte edilen direktifin 92/32/EEC sayılı revizyonu ile önemli değişiklikler yapılmıştır.

AVRUPA BİRLİĞİ 'NCE YAPILAN ÇALIŞMALAR

➤92/32/EEC sayılı revizyonu ile;

sınıflama kategorileri artırılmış ve detaylandırılmış bu değişikliğe bağlı olarak sembol, özel riskler (R)ve güvenlik önlemleri (S) genişletilmiş, ayrıca Güvenlik Bilgi Formlarının hazırlanması ve dağıtılmasına ilişkin hükümler direktif dahilinde belirlenmiştir.

AVRUPA BİRLİĞİ 'NCE YAPILAN ÇALIŞMALAR

99/45/EC - Tehlikeli müstahzarların sınıflandırma, etiketleme ve ambalajlama Direktifi

➤ 88/379/EEC sayılı tehlikeli müstahzarların sınıflandırılması, etiketlenmesi ve ambalajlanması hakkında Komisyon Direktifi ile ilk kez müstahzarların tehlikeli maddelere benzer usûlde sınıflandırılması ve etiketlenmesi öngörülmüş, müstahzarların toksikolojik sınıflandırılmasında öncelikle direktif ek'inde verilen konvansiyonel hesaplama yönteminin uygulanması benimsenmiş, bilgilerin gizliliği kapsamında kullanılacak rehber belirlenmiş ve Güvenlik Bilgi Formlarının hazırlanması öngörülmüştür.

➤ 99/45/EC sayılı Direktif ile 88/379/EEC sayılı Direktif yürürlükten kaldırılmış ve çevre için tehlikeli özelliğin tespitinde kullanılacak kriter ve yöntem belirlenmiştir.

AVRUPA BİRLİĞİ 'NCE YAPILAN ÇALIŞMALAR

91/155/EEC - Güvenlik Bilgi Formlarına ilişkin Direktif ile;

- Tehlikeli kimyasallar için Güvenlik Bilgi Formlarının hazırlanması ve profesyonel kullanıcılara yazılı veya elektronik ortamda iletilmesine ilişkin usul ve esaslar belirlenmiş,
- 16 başlık altında yer alacak bilgiler ve tespit usülleri belirlenmiş,
- Ek'inde bilgilerin tespitine ilişkin rehber yer verilmiştir.

AVRUPA BİRLİĞİ 'NCE YAPILAN ÇALIŞMALAR

Stratejiye ilişkin yeni çalışmalar ;

➤ 1907/2006/EC sayılı Kimyasalların Kaydı, Değerlendirmesi, İzni ve Kısıtlamalarına ilişkin REACH Tüzüğü 1 Haziran 2007 tarihi itibariyle yürürlüğe girmiştir.

Bu Tüzük ile ;

-91/155/EEC sayılı direktif yürürlükten kaldırılarak Güvenlik Bilgi Formlarının hazırlanması ve dağıtılmasına ilişkin usul ve esaslar ile hazırlanmasında yararlanılacak rehber Tüzük bünyesine alınmış ve yılda on ton'un üzerinde üretilen veya piyasaya arz edilen kimyasallar için kimyasal güvenlik raporlarının hazırlanarak formların ek'inde kullanıcıya iletilmesi hükme bağlanmıştır.

AVRUPA BİRLİĞİ 'NCE YAPILAN ÇALIŞMALAR

Stratejiye ilişkin yeni çalışmalar ;

➤ 440/2008 sayılı Kimyasallar için Test Metotları Tüzüğü Mayıs 2008 tarihinde yayınlanarak yürürlüğe girmiştir.

Bu Tüzük ile ;

REACH tüzüğüne paralel olarak, 67/548/EEC sayılı Direktifte yapılan değişiklik ile test metotları direktif ek'inden çıkarılmıştır.

AVRUPA BİRLİĞİ 'NCE YAPILAN ÇALIŞMALAR

Stratejiye ilişkin yeni çalışmalar ;

➤ 1272/2008 sayılı Tehlikeli madde ve karışımların Sınıflandırma, Etiketleme ve Ambalajlanmasına ilişkin Tüzük 31 Aralık 2008 tarihinde yayınlanmıştır ve 20 Ocak 2009 'da yürürlüğe girecektir.

Bu Tüzük ile ;

- Tehlikeli kimyasalların Sınıflandırma, Etiketleme ve Ambalajlanmasında GHS'ye uyum hedeflenmiştir.
- Müstahzar tanımı karışım tanımı ile değiştirilmiştir.
- Aralık 2010'a kadar maddelerin, Haziran 2015'e kadar karışımların Tüzüğe uygun olarak etiketlenmesi ve ambalajlanması öngörülmüştür.
- Maddelerin Aralık 2010'a kadar 67/548/EEC'ye göre, karışımların Haziran 2015'e kadar 99/45/EC'ye göre etiketlenmesi ve ambalajlanmasına müsaade edilmiştir.
- Bu tarihlere bağlı olarak 67/548/EEC ve 99/45/EC sayılı Direktifler yürürlükten kaldırılacaktır.

AVRUPA BİRLİĞİ 'NCE YAPILAN ÇALIŞMALAR

GHS sisteminin AB'de uygulamaya alınması ile etiketlerde yer alacak bilgilerin değişimini gösterir bir örnek aşağıda verilmektedir.

Mevcut sembol 67/548/EEC, 99/45/EC (Turuncu zemine siyah baskı)	Yeni sembol GHS (Kırmızı çerçeve içinde beyaz zemine siyah baskı)
	
F+ Çok kolay alev alır	Tehlike Çok kolay alev alır (sıvı ve buhar)

ÇOB – KİMYASALLAR YÖNETİMİ DAİRESİ BAŞKANLIĞI

ÇEVRE VE ORMAN BAKANLIĞININ YETKİ VE SORUMLULUĞU

Hukuki dayanak ;

- 2872 Sayılı Çevre Kanunu, 1983 / Revize No.5491, 2006
- 4876 Sayılı Çevre Bakanlığının Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun, 2003
- İhracatın artırılması yönünde Teknik mevzuatı hazırlayacak kurumların Belirlenmesine Dair No.97/9196 Sayılı Bakanlar Kurulu Kararı, 1997
- Ulusal Program

ÇEVRE VE ORMAN BAKANLIĞININ YETKİ VE SORUMLULUĞU

Sorumluluk ;

- Tehlikeli kimyasalların , sınıflandırma, etiketleme ve ambalajlamaya ilişkin usul ve esasların yönetmelikle belirlenmesi,
- AB mevzuat uyumu ;
 - 67/548/EEC - Tehlikeli maddelerin sınıflandırma,etiketleme ve ambalajlama Direktifi
 - 99/45/EC - Tehlikeli müstahzarların sınıflandırma,etiketleme ve ambalajlama Direktifi
 - 91/155/EEC - Güvenlik Bilgi Formlarına ilişkin Direktif
- Mevzuat uyum ve uygulamada koordinasyon / Sanayi kimyasallarında uygulama

ÇOB – KİMYASALLAR YÖNETİMİ DAİRESİ BAŞKANLIĞI

ÇEVRE VE ORMAN BAKANLIĞINCA YAPILAN ÇALIŞMALAR

Mevzuat;

- Tehlikeli Kimyasallar Yönetmeliği, 11 Temmuz 1993
- Güvenlik Bilgi Formlarının Düzenlenmesine ilişkin Usül ve Esaslar Tebliği, 11 Mart 2002

Bu mevzuat ile ilk kez ;

- Tehlikeli kimyasalların, madde ve müstahzarların tanımı yapılmış,
- Tehlikeli maddeler belirlenmiş,
- Tehlikeli kimyasalların ambalaj özellikleri belirlenmiş,
- Etiketlerde yer alacak bilgiler ile etiketleme şartları belirlenmiş,
- Güvenlik Bilgi Formlarında (GBF) yer alacak bilgiler ile GBF larının hazırlanması dağıtılmasına ilişkin usül ve esaslar belirlenmiş,
- İştigal sahiplerinin sorumlulukları tespit edilmiştir.

ÇOB – KİMYASALLAR YÖNETİMİ DAİRESİ BAŞKANLIĞI

ÇEVRE VE ORMAN BAKANLIĞINCA YAPILAN ÇALIŞMALAR

- Tehlikeli Kimyasallar Yönetmeliği; AB'nin 67/548/EEC ve 99/45/EC sayılı Direktiflerine kısmen uyumlu.
- Güvenlik Bilgi Formlarının Düzenlenmesine ilişkin Usül ve Esaslar Tebliği ile Tehlikeli Kimyasallar Yönetmeliği ; AB'nin 91/155/EEC sayılı Direktiflerine tam uyumlu.

AB mevzuat uyum çalışmaları kapsamında , TeACH Projesi (2006 - 2007) ile ;

- Tehlikeli Maddelerin ve Müstahzarların Sınıflandırılması, Ambalajlanması ve Etiketlenmesi Hakkında Yönetmelik
- Tehlikeli Maddeler ve Müstahzarlara ilişkin Güvenlik Bilgi Formlarının Hazırlanması ve Dağıtılması Hakkında Yönetmelik

26 Aralık 2008 , R.G 27092. Yönetmelik ve Tebliğ yürürlükten kaldırılmıştır.

ÇEVRE VE ORMAN BAKANLIĞINCA YAPILAN ÇALIŞMALAR

Tehlikeli Maddelerin ve Müstahzarların Sınıflandırılması, Ambalajlanması ve Etiketlenmesi Hakkında Yönetmelik ;

- AB'nin 67/ 548/ EEC ve 99/ 45/ EC sayılı direktiflerine uyumlu ,
- Amacı; piyasaya arz edilen tehlikeli maddelerin ve müstahzarların insan sağlığı ve çevre üzerinde yaratabilecekleri olumsuz etkilere karşı etkin kontrolünü ve verimli gözetimini sağlamak üzere sınıflandırılmasına, etiketlenmesine ve ambalajlanmasına ilişkin idari ve teknik usul ve esasları düzenlemek.
- Kapsam dışı ;
 - son kullanıcıya nihai ürün olarak ulaşan ;
 - 1) İnsan sağlığı veya veterinerlikle ilgili amaçlar için kullanılan tıbbi ürünler,
 - 2) Kozmetik ürünler,

ÇEVRE VE ORMAN BAKANLIĞINCA YAPILAN ÇALIŞMALAR

- 3) Atık niteliğindeki madde karışımları,
 - 4) Gıda maddeleri,
 - 5) Hayvan yemleri,
 - 6) Radyoaktif maddeler ve radyoaktif madde içeren müstahzarlar,
 - 7) Tıbbi cihazlar,
 - 8) Haklarında yürürlükteki diğer düzenlemelerde ilgili hükümler bulunan, patlama ya da piroteknik etki yoluyla fiili etki yaratmak üzere piyasaya arz edilen harp levazımatı ve askeri amaçla kullanılan patlayıcılar.
- Patlama ya da piroteknik etki yoluyla fiili etki yaratmak üzere piyasaya arz edilen sivil amaçlı patlayıcıların ambalajlanmasını ve etiketlenmesi ,
- Aşağıda yer alan hususlar;
- 1) Tehlikeli maddeler ve müstahzarların demiryolu, karayolu, deniz yolu, içsu yolu veya havayoluyla taşınması,
 - 2) Her hangi bir işleme veya sürece girmemesi koşuluyla transit geçişteki gümrük denetimine tabi maddeler ve müstahzarlar.

ÇOB – KİMYASALLAR YÖNETİMİ DAİRESİ BAŞKANLIĞI

ÇEVRE VE ORMAN BAKANLIĞINCA YAPILAN ÇALIŞMALAR

- Kimyasallar Danışma Komisyonunun kurulması öngörülmüş, görevleri belirlenmiştir.
- Uygulamada ilgili kuruluşlar;
 - Sağlık Bakanlığı - Biyosidaller , Deterjanlar
 - Tarım ve Köyişleri Bakanlığı - Bitki koruma ürünleri
 - İçişleri Bakanlığı- Sivil amaçlı patlayıcılar
 - Çevre ve Orman Bakanlığı – Diğer kimyasallar, çalışmaların koordinasyonu

ÇEVRE VE ORMAN BAKANLIĞINCA YAPILAN ÇALIŞMALAR

Tehlikeli Maddeler ve Müstahzarlara ilişkin Güvenlik Bilgi Formlarının Hazırlanması ve Dağıtılması Hakkında Yönetmelik;

- AB'nin 91/155/EEC sayılı Direktifine uyumlu.
- Amacı; piyasaya arz edilen tehlikeli maddelerin ve müstahzarların insan sağlığı ve çevre üzerinde yaratabilecekleri olumsuz etkilere karşı etkin kontrolünü ve verimli gözetimini sağlamak üzere güvenlik bilgi formlarının hazırlanması ve dağıtılmasına ilişkin idari ve teknik usul ve esasları düzenlemek.
- Kapsam dışı ; Uygulamada ilgili kuruluşlar; Tehlikeli Maddelerin ve Müstahzarların Sınıflandırılması, Ambalajlanması ve Etiketlenmesi Hakkında Yönetmelik ile aynıdır.
- Güvenlik bilgi formunun bir kopyası ilgili kuruluşa, elektronik bir kopyası da Çevre ve Orman Bakanlığına iletilecektir.

ÇOB – KİMYASALLAR YÖNETİMİ DAİRESİ BAŞKANLIĞI

ÇEVRE VE ORMAN BAKANLIĞINCA YAPILAN ÇALIŞMALAR

Güvenlik Bilgi Formlarında yer alan bilgilerin doğruluğu iş yerlerinde her bir kimyasal özelinde uygun tedbirlerin alınabilmesi için önem arz ettiğinden, GBF’da 16 başlık altında verilecek bilgilerden kimyasal özelliğine bağlı olarak verilecek teknik bilgilerin tespiti için kimyasalın tüm özellikleri, çok sayıda ilgili mevzuat ve değerlendirme sistemi, mevcut ve güncel bilgi kaynaklarına erişim , formların önemi, formların düzenlenmesinde yararlanılacak rehber dökümanın tam olarak anlaşılması ve yorumlanması hakkında GBF hazırlayıcılarının bilinçli ve bilgi sahibi olması gerekmektedir.

➤Güvenlik bilgi formları, güvenlik bilgi formlarının hazırlanmasına ilişkin personel belgelendirmesi konusunda akredite olmuş kuruluş tarafından belgelendirilmiş kişilerce hazırlanır.

ÇEVRE VE ORMAN BAKANLIĞINCA YAPILAN ÇALIŞMALAR

Koordinasyon, kapasite artırımı, bilgilendirme ;

- TeACH projesi kapsamında ; ÇOB personelinin yanı sıra ilgili kurum/kuruluş ve özel sektör temsilcilerinin eğitimi sağlanmış, uygulayıcıların bilgilendirilmesi için seminerler düzenlenmiştir.
- Kimyasallar web sayfası (<http://www.kimyasallar.cevreorman.gov.tr>) düzenlenmiştir. Web sayfası kanalı ile Kimyasallar yönetimi hakkında Çevre ve Orman Bakanlığınca yapılan çalışmaların ilgililere ulaştırılması sağlanmaktadır.
- Yönetmeliklerin uygulayıcılara anlatılması için eğitim programları hazırlanmaktadır.

İLGİNİZE TEŞEKKÜR EDERİM

Müfide DEMİRURAL
Tehlikeli Kimyasallar Yönetimi Şubesi
e- posta : mdemirural@cevreorman.gov.tr